

Upphävande av delar av överlappande detaljplaner inom planerat naturreservat för Skarpnäs i Boo, Nacka kommun

Den stora kartan visar avgränsning för de områden där gällande planer föreslås upphävas. Den lilla kartan visar var i Nacka kommun området ligger.

Sammanfattning

Syftet med att upphäva delar av detaljplanerna för aktuellt område är att säkerställa att ett framtida beslut om naturreservatsbildning inte ska stå i strid med planerna. Naturreservat är en starkare skyddsreglering än detaljplan då reservatet gäller för all framtid, vilket gör att det inte finns anledning till dubbel reglering.

Planerat område för Skarpnäs naturreservat, där de delar av gällande planer som överlappas av reservatet föreslås upphävas, är beläget i norra Boo, nordväst om Orminge. Området sträcker sig mellan Saltsjön i väster och bebyggelsen i västra Orminge i öster. De delar av detaljplanerna som föreslås upphävas är natur- och parkmark samt vattenområden.

Området för upphävandet omfattar cirka 37 hektar kommunägd mark. Kommunfullmäktige antog den 19 oktober 2015, att påbörja inrättandet av naturreservat för Skarpnäs. Förslag till naturreservatsbildning har ännu inte beslutats. Planarbetet bekostas av natur- och trafiknämnden genom kommunens anslag för reservatsbildning. Planavgift ska inte tas ut.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	3
Planens syfte och bakgrund	4
Syfte	4
Bakgrund	4
Planhandlingar och underlag	4
Plandata och tidigare ställningstaganden	4
Läge, areal & markägoförhållande	4
Statliga och regionala intressen	5
Kommunala intressen	6
Undersökning om betydande miljöpåverkan	9
Förutsättningar och förslag till upphävande	9
Offentliga rum och grönområden	9
Så genomförs upphävandet	10
Organisatoriska frågor	10
Genomförande	10
Huvudmannaskap	11
Fastighetsrättsliga frågor	11
Ekonomiska frågor	11
Konsekvenser av upphävandet	11
Miljökonsekvenser	11
Sociala konsekvenser	11
Fastighetskonsekvensbeskrivning	12

Planens syfte och bakgrund

Syfte

Syftet med att upphäva delar av stads- och detaljplanerna för aktuellt område är att säkerställa att ett framtida beslut om naturreservatsbildning inte ska stå i strid med planerna. Naturreservat är en starkare skyddsreglering än detaljplan då reservatet gäller för all framtid, vilket gör att det inte finns anledning till dubbel reglering.

Bakgrund

Natur- och trafiknämnden fick 2019 i uppdrag av kommunstyrelsen att genomföra bildandet av fem naturreservat. Ett utav dessa är Skarpnäs naturreservat som antogs den 19 oktober 2015 av kommunfullmäktige, ett beslut som länsstyrelsen sedermera upphävde. Under våren 2022 är Skarpnäs naturreservat ute på ett nytt samråd inför ett nytt antagande.

Enligt 7 kap. § 8 miljöbalken får ett beslut om naturreservat inte stå i strid med gällande detaljplaner. Innan beslut om bildande av naturreservat bör därför de delar av gällande planer som överlappas av reservatet upphävas.

Planhandlingar och underlag

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade om planuppdrag den 8 december 2021. Planförslaget är därmed upprättad enligt plan- och bygglagen PBL (2010:900) enligt dess lydelse efter den 1 januari 2015.

Detaljplaneförslaget omfattar följande planhandlingar:

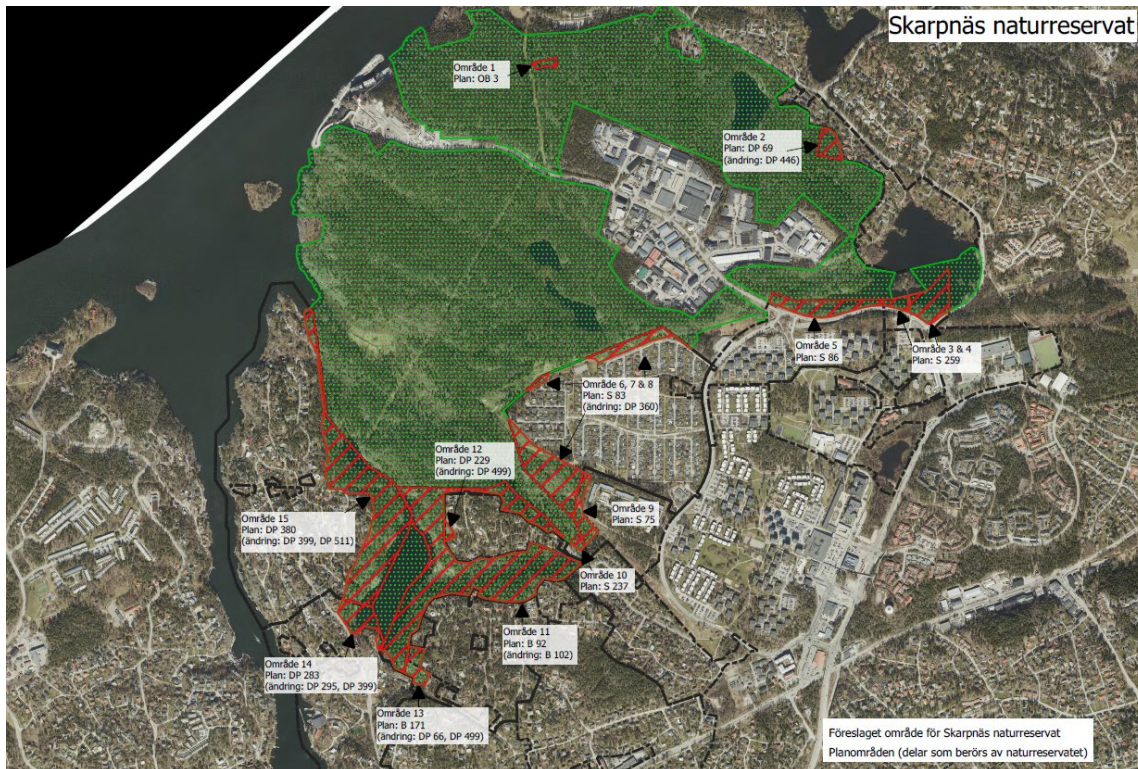
- Kartor över områden som upphävs
- Denna planbeskrivning
- Fastighetsförteckning
- Illustrationskarta

Plandata och tidigare ställningstaganden

Nedan beskrivs områdets läge och tidigare ställningstaganden av betydelse för detaljplanen.

Läge, areal & markägoförhållande

Planerat område för Skarpnäs naturreservat, där gällande planer föreslås upphävas, är beläget i norra Boo, nordväst om Orminge. Området sträcker sig mellan Saltsjön i väster och bebyggelsen i västra Orminge i öster. Området för upphävandet omfattar delar av stads- och detaljplaner med markanvändningen allmän plats natur- och/eller parkmark, vattenområden samt gång- och cykelvägar. Inom området för upphävandet är kommunen huvudman för de allmänna platserna. Området omfattar cirka 37 hektar kommunägd mark.

Kartan visar ett flygfoto över planområdet. Rödskratterat område anger de områden där gällande planer föreslås upphävas. Grönmarkerat område anger det område som föreslås som naturreservat.

Statliga och regionala intressen

Nedan beskrivs de statliga och regionala intressen som påverkar/påverkas av detaljplanen.

Riksintressen enligt 3 och 4 kap MB

Delar av området för upphävande (OB 3 och DP 380) berörs av riksintresseområde för kulturmiljövården (Stockholms farled och inlopp).

Upphävandet av detaljplanerna påverkar inte riksintresset.

Miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap MB

Dagvattnet från området S86, S259 samt delar av S83 avrinner till Myrsjön som är den direkta recipienten. Myrsjön är mycket näringsrik och siktdjupet är litet. Syrebrist i bottenvattnet uppträder vissa år upp till 1 meters djup, vilket motsvarar ungefär två tredjedelar av sjöns botten. Sjön mottar stora mängder dagvatten. Motståndskraften mot försurningen är mycket god.

Dagvatten från område Dp 69 avrinner till Kvarnsjön som är den direkta recipienten. Kvarnsjön är mycket näringsrik. Sjön är påverkad främst av tillrinnande näringsrikt vatten från sjöar som ligger längre upp i sjösystemet. Syrebrist uppträder vissa år upp till 2 meters djup (cirka 55% av bottenarna).

Genom att kommunalt vatten och avlopp byggts ut har mängden näringsämnen som rinner till sjön minskat. Motståndskraften mot försurning är mycket god.

Kvarnsjön och Myrsjön avrinner till slutrecipienten, vattenförekomsten Askrikefjärden (SE592290-181600), vilken är en del av Saltsjön. Askrikefjärden har otillfredsställande ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Enligt miljö kvalitetsnormen för Askrikefjärden ska kvalitetsnormen god ekologisk status uppnås 2039 och god kemisk ytvattenstatus med undantag för kvicksilver och bromerade difenyletrar samt tidsundantag till 2027 för antracen och tennföreningar.

Dagvatten från område Dp 229, Dp 283, Dp 380, B 92, B 171, S 75, S 237 samt delar av S 83 avrinner mot Glasbrukssjön.

Glasbrukssjön avrinner till slutrecipienten, vattenförekomsten Skurusundet (SE591800-181360), vilken är en del av Saltsjön. Skurusundet har måttlig ekologisk status och uppnår inte god kemisk status. Enligt miljö kvalitetsnormen för Skurusundet ska kvalitetsnormen god ekologisk status uppnås 2039 och god kemisk ytvattenstatus med undantag för kvicksilver och bromerade difenyletrar samt tidsundantag till 2027 för antracen, bly, kadmium och tennföreningar.

Upphävandet medför inte någon utbyggnad varför belastningen på berörda vattenområden blir oförändrad. Planförslaget innebär inte någon påverkan på miljö kvalitetsnormerna.

Inom områdena klaras samtliga miljö kvalitetsnormer och miljö kvalitetsmål för luft.

Områdesskydd och förordnanden

Delar av området för upphävande (S 86, S 259, DP 229, DP 380, DP 283, B 92 och B 171) omfattas av strandskydd. Upphävandet av detaljplanerna påverkar inte strandskyddet.

Kommunala intressen

Nedan beskrivs de kommunala intressen som påverkar/påverkas av detaljplanen.

Översiktlig planering

Upphävandet är förenligt med gällande översiktsplan (2018) där Skarpnäs anges som ett område där naturreservatsbildning pågår.

Enligt gröstrukturprogrammet (2011) utgörs området av strövområdet och utflyktsområden samt övrig grönyta. Området har en variationsrikedom med mycket höga värden. Skarpnäs är en del av Nacka-Värmdökilen och reservatet stärker de ekologiska och rekreativa sambanden i området i öst-västlig riktning mellan Nyckelviken och Skarpnäs samt mellan Skarpnäs och Rensättra.

Enligt kulturmiljöprogrammet (2011) är de äldsta fynden efter mänsklig verksamhet i Boo kvartavsavslag, som hittats norr om Orminge nära Krokträskan och Svartpotten. Fynden tolkas som spår efter verktygsbearbetning på jägarstenåldern, d.v.s. cirka 8 000 år sedan.

Andra projekt/beslut som berör upphävandet

Arbetet med att göra området till naturreservat pågår. Syftet med naturreservatet är att bevara ett tätortsnära naturområde för rekreation och friluftsliv samt bevara dess gamla skogar, hållmarker, sjöar, våtmarker, brandfält och hävdade marker, samt dess artrika växt- och djurliv. Reservatets karaktär med grova, gamla och döda träd, inslag av ädellövträd samt kulturmiljöer ska särskilt vårdas och gynnas. Inom området ska det finnas möjlighet till olika friluftaktiviteter, naturupplevelser och vardagsrekreation. Naturvärdena är en förutsättning för att bibehålla de rekreativa värdena och friluftslivet ska utvecklas i samspel med bevarande av biologisk mångfald.

Samråd för Skarpnäs naturreservat pågick under februari-mars 2022 och därefter följer arbete med att omhänderta inkomna synpunkter och göra ändringar i förslag till beslut om föreskrifter och skötselplan.

Gällande detaljplaner

Området för upphävandet berör delar av följande planer:

Områdesbestämmelser för Norra Boo, del av Skarpnäs, Kummelnäs och Velamsund, OB 3 (0182K-92/180) från 1992. Området som föreslås upphävas inom områdesbestämmelserna är beläget norr om Orminge och angränsar mot Hasseludden i norr och Telegrafberget i söder. För den del av planområdet som föreslås upphävas får marken endast användas för fritidshusbebyggelse.

Detaljplan för Rensättra 1, del av Skarpnäs, Kummelnäs och Rensättra, DP 69 (0182K-91/151) från 1991 som ändrades 2008, DP 446 (0182K-2008/99). Området som föreslås upphävas inom detaljplanerna är beläget i norra Orminge och angränsar till Mensättra i väst och mot Myrsjön i söder. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för park-/naturmark.

Förslag till ändring och utvidgning av stadsplan för del av Orminge, fastigheterna Rensättra 2:3, Mensättra 1:160 m. fl., S 259 (0182K-8809) från 1975. Området som föreslås upphävas inom stadsplanen är beläget i norra Orminge och angränsar mot Myrsjön i norr. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för parkmark och vattenområde.

Förslag till stadsplan samt ändring av stadsplan för delar av fastigheterna Eknäs 1:169 m fl, Korsholmen 1:1, Mensättra 1:1 m fl, Rensättra 1:2 m fl, Rensättra 2:1, Skarpnäs 1:93 och Tollare 4:1, S 86 (0182K-7433) från 1969. Området som föreslås upphävas inom stadsplanen är beläget i norra Orminge och angränsar mot Myrsjön i norr. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för parkmark och vattenområde.

Förslag till stadsplan för Krokhöjden, delar av fastigheterna Tollare 4:1 och Björknäs 1:588 m.fl., S 83 (0182K-7430) från 1969 som ändrades 2005, DP 360 (0182K-2005/152). Området som föreslås upphävas inom planerna är beläget i västra Orminge och angränsar till Krokhöjden i öster. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för park-/allmän platsmark.

Förslag till stadsplan för del av fastigheten Tollare 4:1, S 75 (0182K-7353) från 1966. Området som föreslås upphävas inom stadsplanen är beläget i västra Orminge och angränsar till Krokhöjden i norr. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för park-/allmän platsmark.

Förslag till stadsplan för område kring södra delen av Bäcktorpsvägen och Sjöängsvägen, fastigheten Björknäs 1:670 m fl, S 237 (0182K-8238) från 1971. Området som föreslås upphävas inom stadsplanen är beläget i västra Orminge, söder om Krokhöjden och öster om Björknäs. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för allmän plats-/parkmark.

Detaljplan för Björknäs 1:1, 1:811 m fl, DP 229 (0182K-2000/53) från 2000 som ändrades 2010, DP 499 (0182K-2008/115). Området som föreslås upphävas inom detaljplanerna är beläget norr om Björknäs och angränsar mot Glasbrukssjön i väster. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för naturområde.

Förslag till byggnadsplan för del av Stora Björknäs 1:1, B 92 (0182K-6865) från 1944 som ändrades 1949, B 102 (0182K-6865A). Området som föreslås upphävas inom byggnadsplanen är beläget i Björknäs och angränsar mot Glasbrukssjön i väster. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för park-/planterad allmän platsmark.

Detaljplan för Lilla Björknäs etapp 1, DP 283 (0182K-2002/10) från 2002 som ändrades 2002, DP 295 (0182K-2002/121) och 2006, DP 399 (0182K-2006/144). Området som föreslås upphävas inom detaljplanerna är beläget i Lilla Björknäs och angränsar mot Glasbrukssjön i öster. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för naturmark- och vattenområde.

Detaljplan för Lilla Björknäs etapp 2, DP 380 (0182K-2006/40) från 2006 som ändrades 2006, DP 399 (0182K-2006/144) och 2011, DP 511 (0182K-2011/73). Området som föreslås upphävas inom detaljplanerna är beläget i Lilla Björknäs och angränsar mot Glasbrukssjön i öster. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för naturmark- och vattenområde.

Ändring av byggnadsplanebestämmelser för Västra Björknäsplatån, B 171 (0182K-87/67) från 1987 som ändrades 1991, DP 66 (0182K-1991/104) och 2010, DP 499 (0182K-

2010/127). Området som föreslås upphävas inom planerna är beläget i Björknäs och angränsar mot Glasbrukssjön i norr. För den del av planområdet som upphävs får marken endast användas för allmän mark.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Upphävandet är en liten förändring jämfört med dagens markanvändning som är natur- och parkmark som dessutom kommer att få ett starkare skydd i och med bildandet av Skarpnäs naturreservat. Upphävandet överensstämmer med gällande översiktsplan. Upphävandet bedöms inte strida mot några kommunala eller nationella riktlinjer, lagar eller förordningar. Upphävandet berör inte områden som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt. Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte medföra betydande påverkan på miljön, natur- eller kulturvärden eller människors hälsa.

Kommunens bedömning är att upphävandets genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning enligt miljöbalken behöver därför inte göras. De miljöfrågor som har betydelse för projektet undersöks under planarbetet och redovisas i planbeskrivningen.

Förutsättningar och förslag till upphävande

Under detta avsnitt beskrivs områdets förutsättningar och upphävandet, med dess konsekvenser, utifrån olika aspekter.

Offentliga rum och grönområden

Området för upphävandet omfattar delar av detaljplaner med markanvändningen allmän plats natur- och/eller parkmark, vattenområden samt gångvägar. Natur- och parkmarken består av ängs- och hållmarker, gamla skogar, sjöar, våtmarker, brandfält och hävdade marker. Efter upphävandet så kommer områdena att bli planlösa. Vid ett bildande av naturreservat kommer området för upphävandet att få ett starkare skydd ur natur- och rekreationssynpunkt.

Naturmark inom Skarpnäs naturreservat (från skötselplan för Skarpnäs naturreservat)

Så genomförs upphävandet

I detta kapitel finns information om hur upphävandet är avsett att genomföras. Av redovisningen framgår de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för att upphävandet ska kunna genomföras på ett samordnat och ändamålsenligt sätt.

Organisatoriska frågor

Nedan redovisas tidplaner för planarbetet och genomförandet av upphävandet.

Tidplan

Samråd	mars-april 2022
Antagande i miljö- och stadsbyggnadsnämnden	juni 2022
Laga kraft tidigast*	juli 2022

*Under förutsättning att upphävandebeslut inte överklagas

Genomförande

Genomförandetid

Upphävandet har ingen genomförandetid utan verkställs vid det datum som beslutet om upphävande vinner laga kraft.

Huvudmannaskap

Med huvudman för allmän plats menas den som ansvarar för och bekostar anläggande samt drift och underhåll av det område som den allmänna platsen avser. Kommunen är huvudman för området som upphävs.

Fastighetsrättsliga frågor

Nedan redovisas de fastighetsrättsliga frågor som behöver hanteras vid upphävandet av delar av detaljplanerna.

Servitut och ledningsrätt

Servitut och ledningsrätter regleras inte i detaljplan och fortsätter att gälla då en detaljplan upphävs.

Markreservat för allmännyttiga ändamål

Inom området för upphävande finns inga markreservat.

Bygglov, marklov samt andra tillstånd och dispenser

Då området bli planlöst kommer framtida lovprövning bedömas i varje enskilt fall.

Ekonomiska frågor

Nedan redovisas ekonomiska frågor till följd av detaljplanens genomförande.

Planavgift

Planarbetet bekostas av natur- och trafiknämnden genom kommunens anslag för reservatsbildning. Planavgift ska inte tas ut.

Konsekvenser av upphävandet

I detta avsnitt beskrivs de övergripande konsekvenserna av upphävandet ur ett långsiktigt helhetsperspektiv.

Miljökonsekvenser

Upphävandet ändrar inga befintliga förhållanden. Ett bildande av naturreservat innebär ett starkare skydd ur natursynpunkt samt bevarande av kulturlandskapet. På så vis kan värdefulla kultur- och naturvärden tillgodoses och spridningskorridorer säkras.

Sociala konsekvenser

Naturreservatet och upphävande av detaljplanerna inom planerat reservat bedöms vara av intresse för såväl barn som äldre, då detta gynnar ett tätortsnära område för kultur- och friluftsliv.

Bildandet av naturreservatet innebär positiva konsekvenser ur ett trygghetsskapande perspektiv genom skötselåtgärder som syftar till att göra entréerna välkomnande med informativa kartor och intressant information om reservatet som bidrar till att området blir lättare att orientera sig inom.

Bildandet av naturreservatet innebär även åtgärder för att öka tillgängligheten vilket innebär att besökare med olika intressen, bakgrund och möjligheter kan besöka naturreservatet och ta del av friluftaktiviteter, naturupplevelser och vardagsrekreation.

Bildandet av naturreservatet är positivt ur ett barnperspektiv då barn, skolor och förskolor ges möjlighet att nyttja platser för undervisning, motion, och lek. Det i sin tur bidrar till barnets rätt till utveckling samt bästa möjliga hälsa.

Fastighetskonsekvensbeskrivning

I och med upphävandet regleras inte längre fastighetsbildningen av någon detaljplan inom de upphävda områdena. Detta medför att eventuell fastighetsbildning prövas enligt 3 kap 1 § och 3 § i stället för av både 3 kap. 1 § och 2 § första stycket.

När reservatet bildats kommer eventuell fastighetsbildning prövas enligt 3 kap. 1 § och 2 § andra stycket samt 3 § och syftet med reservatsbestämmelserna får då inte motverkas, med vissa undantag.

Planenheten

Angela Jonasson
Gruppchef Nacka

Kristina Källqvist
Planarkitekt